

CZU: 338.48:005.412(478)

UDC: 338.48:005.412(478)

DIFICULTĂȚI ÎN ATINGEREA SUSTENABILITĂȚII ÎN SECTORUL TURISTIC DIN REPUBLICA MOLDOVA

*Conf. univ. dr. hab. Alina SUSLENCO,
US „Alec Russo”, Bălți din RM
alina.suslenco@mail.ru*

ORCID: 0000-0002-8203-9755

*Conf. univ. dr. Rodica SLUTU,
US „Alec Russo”, Bălți din RM
rodicaslutu@gmail.com*

ORCID: 0000-0002-5705-4638

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2024.129.007>

Lucrarea de față analizează principalele dificultăți și provocări cu care se confruntă organizațiile din sectorul turistic în procesul de atingere a sustenabilității. Obiectivul general al cercetării constă în identificarea și evidențierea atât a problemelor cu care se confruntă companiile din domeniu, cât și a metodelor de prevenire și atenuare a acestora. Pentru realizarea acestui obiectiv, s-a recurs la o metodologie de cercetare amplă, ce include diverse tehnici, precum: analiza, sinteza, inducția, deducția, abducția, abstracția științifică, documentarea, analiza de conținut etc. Ca urmare a studiilor efectuate, s-a constatat că fiecare companie din sfera turistică trebuie să-și dezvolte propriile strategii orientate spre sustenabilitate, care să includă activități zilnice, menite să sprijine alinierea companiilor la principiile sustenabilității, pe de o parte, și să reducă amprenta negativă asupra societății, pe de altă parte.

***Cuvinte-cheie:** sustenabilitate, turism sustenabil, companii sustenabile, obiective de sustenabilitate, destinații sustenabile, practici durabile.*

JEL: Q01, Q56, Z32.

Introducere

Dezvoltarea rapidă a economiei globale în secolul XXI a generat dezechilibre semnificative la nivelul societății, ca urmare a dezvoltării antreprenoriatului, a intensificării valorificării resurselor naturale, creând tulburări semnificative în funcționalitatea ecosistemului global. Așa cum resursele naturale sunt epuizabile, iar toți factorii de producție sunt valorificați la capacitate maximă, apare necesitatea de a reduce impactul negativ al omului asupra mediului înconjurător.

PROBLEMS IN ACHIEVING SUSTAINABILITY IN THE TOURISM SECTOR IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

*Assoc. Prof. Dr. Hab. Alina SUSLENCO,
“Alec Russo” Balti State University
alina.suslenco@mail.ru*

ORCID: 0000-0002-8203-9755

*Assoc. Prof. PhD Rodica SLUTU,
“Alec Russo”, Balti State University
rodicaslutu@gmail.com*

ORCID: 0000-0002-5705-4638

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2024.129.007>

The paper gives an overview of the most important difficulties and challenges faced by tourism organizations in achieving sustainability. The general objective of the research is to identify and highlight both the problems encountered by companies in the field and the methods of preventing and mitigating them. To achieve the general objective, we applied a comprehensive research methodology, which includes methods such as: analysis, synthesis, induction, deduction, abduction, scientific abstraction, documentation, content analysis, etc. At the same time, each company in the tourism sphere needs to identify an approach in achieving sustainability, which would include daily activities aimed at aligning companies with the approach to achieving sustainability on the one hand, and reducing the negative footprint on society on the other.

***Keywords:** sustainability, sustainable tourism, sustainable companies, sustainable objectives, sustainable destinations, sustainable practices.*

JEL: Q01, Q56, Z32.

Introduction

The rapid development of the global economy in the 21st century has generated significant imbalances in society because of the entrepreneurship growth and the intensified exploitation of natural resources, leading to major disruptions in the functionality of the global ecosystem. As natural resources are depletable and all factors of production are being utilized to their maximum capacity, there is an increasing need to reduce the negative human impact on the

Eliminarea dezechilibrelor, cu care se confruntă societatea, a devenit o prioritate majoră pentru țările din întreaga lume în ultimii 20 de ani.

Drept urmare, companiile devin catalizatori ai echilibrării sistemului economic, iar prin activitatea lor trebuie să contribuie decisiv la atingerea unui echilibru între dezvoltarea socială economică, coeziunea și protecția mediului. Astfel, fiecare companie din sectorul turistic este obligată să identifice măsuri concrete, care să limiteze amprenta ecologică negativă asupra mediului înconjurător.

Metode de cercetare aplicate

Obiectivul general al cercetării noastre constă în evidențierea problemelor și provocărilor cu care se confruntă companiile din sfera turistică în alinierea demersului de atingere a sustenabilității.

Drept urmare, în atingerea obiectivului general al cercetării, ne-am stabilit următoarele *obiective adiacente*, precum:

O1: Cercetarea reperelor conceptuale privind sustenabilitatea;

O2: Identificarea premiselor și caracteristicilor fundamentale ale procesului de atingere a sustenabilității în sfera turistică;

O3: Identificarea principalelor probleme și provocări în calea atingerii sustenabilității de către companiile din sfera turistică.

În vederea atingerii obiectivelor de cercetare propuse, am recurs la o metodologie de cercetare complexă, ce a inclus tehnici precum: analiza, sinteza, inducția, deducția, abducția, abstracția științifică, documentarea, analiza de conținut etc. Drept urmare, putem concluziona că, în contextul multiplelor crize globale cu care se confruntă societatea, atingerea sustenabilității a devenit un pilon al viabilității companiilor, sprijinind societatea în atingerea echilibrului dintr-o triplă perspectivă: economică, socială și de mediu.

Rezultate și discuții

Abordări teoretico-metodologice privind sustenabilitatea

În ultimii ani, ca urmare a crizelor profunde care au bulversat activitatea agenților economici de pe întregul mapamond, companiile s-au axat tot mai mult pe identificarea măsurilor eficiente de depășire a acestora, prin prisma optimizării proceselor, realocării resurselor, remodelării sistemelor manageriale, care ar susține acest proces de tranziție de la un sistem clasic, axat pe consum, către un sistem inovator bazat pe reutilizarea și economisirea resurselor.

environment. Eliminating the disequilibria affecting society has been one of the most important concerns major priorities for countries around the world over the past 20 years.

Therefore, companies become catalysts for balancing the economic system, which through their activity must contribute decisively to achieving the economic-social-environmental balance. Thus, each company in the tourism sector must identify measures that would help to limit the negative environmental footprint.

Applied research methodology

The overall objective of our research is to highlight the problems and challenges faced by tourism companies in aligning their approach to achieving sustainability.

Accordingly, in achieving the overall research objective, we have set the following *adjacent objectives*, such as:

O1: research the conceptual landmarks regarding sustainability;

O2: identify the fundamental premises and characteristics of achieving sustainability in the tourism sector;

O3: identify the main problems and challenges in achieving sustainability by tourism companies.

In order to achieve the research objectives, we applied a broad research methodology, which includes methods such as: analysis, synthesis, induction, deduction, abduction, scientific abstraction, documentation, content analysis, etc. Consequently, we may reiterate that, in the context of the multiple crises facing society, achieving sustainability has become a pillar of companies' viability, supporting society in achieving balance from a triple perspective: economic, social, and environmental.

Results and discussions

Theoretical and methodological approaches on sustainability

During the recent years, because of the deep crises that have disrupted the activity of businesses all over the world, companies have been increasingly concerned with identifying efficient measures to overcome them. This has involved process optimization, reallocation of resources, remodelling of managerial systems that would support this process of transition from a classic system, focused on consumption, to another one, centred on resources reusing and conservation.

In this respect, researchers have recently been increasingly emphasizing the need for

În acest context, în ultimul timp, cercetătorii tot mai mult subliniază necesitatea ca agenții economici, instituțiile de învățământ, actorii de pe piață, să se concentreze asupra atingerii echilibrului dintr-o triplă perspectivă: economică, socială și ecologică.

Astfel, pe lângă preocupările de atingere a profitului și creșterii cifrei de afaceri, agenții economici trebuie să se preocupe de integrarea unor practici sociale în activitatea pe care o realizează, de eliminarea amprentei negative a omului asupra mediului înconjurător.

În cele din urmă, merită menționat faptul că, începând cu anul 1987, țările au conștientizat necesitatea de a se preocupa de atingerea echilibrului economic-social-de mediu, reorganizând modelele clasice de afaceri în modele inovative, care pun un accent deosebit pe sustenabilitate.

Așadar, conceptul de *sustenabilitate* a fost definit odată cu publicarea, în anul 1987, a raportului „Our Common Future” („Viitorul nostru comun”), de către Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED), care a fost intitulată și Comisia Brundtland. Analizând conținutul acestuia, putem menționa că sustenabilitatea reprezintă „satisfacerea nevoilor generației actuale, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a răspunde nevoilor proprii” [11, pag. 21]. Din analiza definiției oferite de Comisia Brundtland, putem observa că sustenabilitatea este un concept profund, complex și extrem de amplu, care se concentrează pe eliminarea sau reducerea impactului negativ al generațiilor din prezent asupra posibilităților de dezvoltare a generațiilor din viitor.

Cercetătorul Duran apreciază că sustenabilitatea este „o dezvoltare care protejează mediul, deoarece un mediu durabil permite atingerea dezvoltării sustenabile” [5]. Potrivit abordării cercetătorului, observăm că cea mai mare preocupare a sustenabilității este reducerea impactului negativ al dezvoltării societății asupra mediului. Astfel, având un mediu sustenabil, omenirea va putea oferi posibilitatea generațiilor viitoare de a se dezvolta, fără a le compromite acest drept.

În același context, Covaș apreciază că sustenabilitatea reprezintă „obținerea unui echilibru pe termen lung în ceea ce privește progresul simultan pe trei dimensiuni: economic, social și de mediu” [2, pag. 43]. În opinia cercetătorului, sustenabilitatea este un concept care se concentrează pe asigurarea unui echilibru simultan pe

businesses, educational institutions, and market players to focus on the need to achieve balance from a triple perspective: economic, social and environmental.

Thus, in addition to the concerns of achieving profit and increasing turnover, businesses must be concerned with integrating social practices into the work they carry out, to eliminate the negative human footprint on the environment.

Finally, we can highlight the fact that since 1987, countries have become aware of the need to concern themselves with achieving economic, social and environmental balance, i.e. to reorganize their classical business models into innovative models that would put a special emphasis on sustainability.

Accordingly, the concept of *sustainability* originated with the publication in 1987 of the report “Our Common Future” by the World Commission on Environment and Development (WCED), which was also called the Brundtland Commission. Analysing the content of the report “Our Common Future” we may note that sustainability is “meeting the needs of the present generation without compromising the ability of future generations to meet their own needs” [11, p.21]. Examining the definition given by the Brundtland Commission, we can see that sustainability is a deep, broad and highly complex concept that focuses on eliminating or reducing the negative impacts of present generations on the development opportunities of future generations.

The researcher Duran states that sustainability is “a development that protects the environment, because a sustainable environment enables the achievement of sustainable development” [5]. According to the researcher's approach, we observe that the greatest concern of sustainability is to reduce the negative impact of the society development on the environment. Thus, with a sustainable environment, mankind will be able to provide the opportunity to future generations to develop without compromising this right.

In the same context, Covaș considers that sustainability is “...achieving a long-term balance in terms of simultaneous progress on three dimensions: economic, social and environmental” [2, p. 43]. According to the researcher, sustainability is a concept that focuses on ensuring a simultaneous balance on the three dimen-

cele trei dimensiuni: economică, socială de mediu, în vederea eliminării impactului negativ asupra acestora.

Pe de altă parte, cercetătorul Sterling aduce o contribuție valoroasă în definirea sustenabilității și apreciază că „sustenabilitatea este văzută ca o reconciliere între economie și mediu pe o nouă cale de dezvoltare, care să susțină progresul uman nu numai în câteva locuri și pentru câțiva ani, ci pe întreaga planetă și pentru un viitor durabil” [7, p.514]. Astfel, în opinia cercetătorului, sustenabilitatea poate susține progresul uman prin prisma atingerii unei noi căi de dezvoltare, una durabilă, cu o amprentă redusă asupra mediului.

În aceeași ordine de idei, Centrul pentru Educație de Mediu, în anul 2007, evidențiază cei trei piloni ai sustenabilității:

- bunăstarea economică;
- echitatea socială;
- siguranța de mediu [9].

În același context, Duran, în anul 2015, a menționat că „în secolul trecut, progresul economic și tehnologic a condus la neglijarea și deteriorarea sistemelor de resurse naturale, la epuizarea lor, prin intermediul valorificării lor nefaste”. Economia globală valorifică resurse structurate și neregenerabile, cu un impact puternic asupra mediului, depășind capacitatea diferitelor ecosistemelor. De exemplu: despădurirea suprafețelor de pădure, reducerea suprafeței de teren agricol per persoană, reducerea cantităților de apă potabilă, încălzirea globală, topirea ghețarilor și dispariția speciilor de animale și plante.

De-a lungul timpului, problemele de mediu și efectele negative ale activității umane asupra ecosistemului au constituit preocupările cercetătorilor. Se crede astăzi că multe societăți preistorice au avut dezvoltate reguli și tabuuri cu privire la utilizarea anumitor resurse comune, astfel încât, să protejeze sau să asigure exploatarea rațională a acestora. Resursele naturale și ecosistemele care susțin viața de zi cu zi, au fost reprezentate în multe tradiții și ritualuri ale comunităților care au trăit în strânsă legătură cu natura.

Astfel, concluzionăm că sustenabilitatea are o importanță fundamentală și poate fi înțeleasă prin prisma a trei principii de bază:

1. Utilizarea resurselor regenerabile nu trebuie să depășească rata de regenerare a acestora, cu accent pe conservarea resurselor naturale. În această abordare, resur-

sions: economic, social, and environmental, to eliminate the negative impact on all three dimensions.

On the other hand, researcher Sterling, brings a valuable contribution to the definition of sustainability, and appreciates that “sustainability is seen as a reconciliation between the economy and the environment on a new development path that supports human progress not just in a few places and for a few years, but across the planet and for a sustainable future” [7, p. 514]. Thus, in the researcher’s view, sustainability can help and support human progress towards a new way of development, one that is sustainable and has a reduced environmental impact.

In the same vein, the Centre for Environmental Education, in 2007, highlighted the three pillars of sustainability:

- economic welfare;
- social equity;
- environmental safety [9].

In the same context, Duran, in 2015, considers that over the last century, economic and technological progress has led to the neglect and deterioration of natural resource systems and their depletion through their harmful exploitation. The global economy is exploiting structured and non-renewable resources with a strong impact on the environment, exceeding the capacity of different ecosystems. For example: deforestation of forest areas, reduction of agricultural land per person, reduction of drinking water supplies, global warming, melting glaciers and extinction of animal and plant species.

Environmental issues and the way in which humans affect ecosystem concerns have been the focus of researchers for many years. Today it is believed that many prehistoric societies developed rules and taboos on the use of certain common resources in order to protect or ensure their rational exploitation. Natural resources and the ecosystems that sustain everyday life were represented in many traditions and rituals of communities living in contact with nature.

Thus, we conclude that sustainability has a crucial importance and can be understood through the lens of three basic principles:

1. The use of renewable resources must not exceed their regeneration rate, with an emphasis on conservation of natural resources. In this approach, natural resour-

selor naturale li se atribuie o valoare intrinsecă, independent de utilitatea lor pentru oameni;

2. Utilizarea resurselor regenerabile nu poate depăși rata de înlocuire. În acest caz, accentul se pune pe conservarea resurselor naturale. Această abordare este profund antropocentrică – natura are valoare în măsura în care susține viața și activitatea umană și este răspândită și astăzi;
3. Eliberarea de substanțe nocive nu trebuie să depășească capacitatea sistemelor naturale de a absorbi și compensa. În acest caz, bunăstarea generală a ecosistemului ar trebui să fie prima prioritate, iar aspirațiile și nevoile umane trebuie să fie redimensionate și reevaluate, prin faptul că nu sunt o prioritate [5].

Fiecare dintre cele trei dimensiuni ale sustenabilității este importantă și contribuie la creșterea bunăstării, echității și siguranței societății noastre.

Bunăstarea economică este una dintre cele trei componente ale sustenabilității, care are ca scop producerea „un flux maxim de venit în ceea ce privește utilizarea rațională a resurselor, prin intermediul creșterii eficienței economice, în special a resurselor limitate. Ca o manifestare a dinamicii macroeconomice, atingerea bunăstării economice necesită un ansamblu de transformări cantitative, structurale și calitative, atât în cercetarea economică, cât și în cea științifică, pe de o parte, precum și tehnologii de fabricație în structuri organizatorice și mecanisme de funcționare economică în gândire și comportamentul oamenilor” [1].

Echitatea socială presupune că „au fost identificate alternative viabile pentru a menține echilibrul ecologic și autoritățile contribuie la transformarea materiei prime achiziționate în bunuri materiale durabile, iar calitatea vieții și standardele muncii reprezintă condiția prealabilă a îndeplinirii și satisfacției profesionale, sociale sau de altă natură. Sustenabilitatea umană are în vedere interacțiunile sociale, relațiile, modelele de comportament și valorile umanității” [4, p. 293].

Securitatea ecologică poate fi definită ca „abilitatea de a deține în timp cele trei funcții de bază ale mediului: funcția de putere a resurselor, funcția de receptor al deșeurilor și utilitatea directă. Prin complexitatea sa, componenta ecologică a sustenabilității cuprinde nu numai dezvoltarea economică reală în raport cu mediul, ci

ces are assigned an intrinsic value independent of their usefulness for humans.

2. The use of renewable resources cannot exceed the replacement rate. In this case, the emphasis is on conservation of natural resources. This approach is deeply anthropocentric – nature is only as valuable as it sustains human life and activity, which remains a widespread perspective today.
3. The release of harmful substances must not exceed the capacity of natural systems to absorb and compensate. In this case, the overall well-being of the ecosystem should be a top priority, and human aspirations and needs should be resized and reevaluated, acknowledging that they are not the primary concern [5].

Each of the three dimensions of sustainability are important and contribute to the well-being, equity, and security of our society.

Economic wellbeing – is one of the three components of sustainability that aims “to produce a maximum flow of income in terms of the rational use of resources through increased economic efficiency, especially of scarce resources. As a manifestation of macroeconomic dynamics, achieving economic wellbeing requires a set of quantitative, structural, and qualitative transformations in both economic and scientific research on the one hand, as well as manufacturing technologies in organizational structures and mechanisms of economic functioning in people's thinking and behaviour” [1].

Social equity – assuming “that viable alternatives have been identified to maintain the ecological balance and the authorities contribute to the transformation of raw material purchases into sustainable material goods quality of life and work standards are a prerequisite for professional, social, or other fulfilment and satisfaction. Human sustainability is about social interactions, relationships, behaviour patterns and values of humanity” [4, p. 293].

Ecological security can be defined “as the ability to hold over time the three basic functions of the environment: the resource power function, the waste receptor function and direct utility. In its complexity, the ecological component of sustainability captures not only real economic development in relation to the environment, but all development. Ecological development is closely linked to correlated growth and the interrelation

întreaga dezvoltare. Dezvoltarea ecologică este îndeaproape corelată cu creșterea și interrelația cu legile mediului, având ca scop atingerea echilibrului ecologic. Wheeler apreciază că asistăm în prezent la o tranziție de la o perspectivă economică la una de mediu” [8]. Această măsură este orientată spre satisfacerea unor cerințe practice specifice pe termen lung, propunând armonie și complexitate, excluzând orientarea unilaterală către o ramură sau alta a industriei.

În contextul atingerii sustenabilității în sfera turistică, Organizația Mondială a Turismului (OMT) a stabilit 12 obiective de atingere a acesteia (tabelul 1).

of environmental laws with achieving ecological balance. Wheeler believes we are currently witnessing a transition from an economic to an environmental perspective” [8]. This dimension is focused on satisfying specific practical requirements and, in the long-term, proposing harmony and complexity, excluding a one-sided orientation towards one or another branch of industry.

In the context of achieving sustainability in tourism, the United Nations World Tourism Organization (UNWTO) has set 12 goals (table 1).

Tabelul 1/ Table 1

**Pilonii și obiectivele de atingere a sustenabilității în turism, potrivit OMT/
Pillars and goals for achieving sustainability in tourism, according to UNWTO**

Pilonii și sub-pilonii turismului sustenabil/ Pillars and sub-pillars of sustainable tourism	Obiectivele turismului sustenabil/ Goals of sustainable tourism
1	2
<p>1. Politica și guvernarea în turism/1. Tourism policy and governance</p> <p>1.1. Poziția turismului în politicile și programele de dezvoltare/Position of tourism in development policies and programs;</p> <p>1.2. Politica turistică și cadrul de reglementare/Tourism policy and regulatory framework;</p> <p>1.3. Guvernarea turismului și configurația instituțională/Tourism governance and institutional set-up.</p>	Toate 12 obiective/All 12 goals.
<p>2. Performanța economică, investițiile și competitivitatea/2. Economic performance, investment and competitiveness</p> <p>2.1. Măsurarea evoluției turismului și a contribuției acestuia la economie/Measuring the development of tourism and its contribution to economy;</p> <p>2.2. Comerț, investiții și mediul de afaceri/Trade, investment and business environment;</p> <p>2.3. Brand, marketing și poziționarea produsului/Brand, marketing and product positioning;</p> <p>2.4. Reziliența, securitatea și managementul riscurilor/Resilience, security and risk management.</p>	<p>1. VIABILITATEA ECONOMICĂ/ECONOMIC VIABILITY;</p> <p>2. PROSPERITATEA LOCALĂ/LOCAL PROSPERITY;</p> <p>3. SATISFACEREA VIZITATORILOR/VISITORS' SATISFACTION.</p>
<p>3. Ocuparea forței de muncă, munca decentă și capitalul uman/3. Employment, decent work and human capital</p> <p>3.1. Planificarea resurselor umane și condițiile de muncă/Human resources planning and working conditions;</p> <p>3.2. Evaluarea competențelor și furnizarea de formare/Skills assessment and providing training.</p>	5. CALITATEA RESURSELOR UMANE ȘI A LOCURILOR DE MUNCĂ/THE QUALITY OF HUMAN RESOURCES AND JOBS.

Continuarea tabelului 1/Continuation of table 1

1	2
<p>4. Reducerea sărăciei și incluziunea socială/ 4. Poverty reduction and social inclusion</p> <p>4.1. O abordare integrată a reducerii sărăciei prin turism/Integrated approach to poverty reduction through tourism;</p> <p>4.2. Consolidarea inițiativelor turistice în favoarea săracilor/Strengthening pro-poor tourism initiatives;</p> <p>4.3. Includerea grupurilor defavorizate în sectorul turismului/Including disadvantaged groups in the tourism sector;</p> <p>4.4. Prevenirea impactului social negativ/Preventing negative social impacts.</p>	<p>2. PROSPERITATEA LOCALĂ/LOCAL PROSPERITY;</p> <p>4. ECHITATEA SOCIALĂ/SOCIAL EQUITY;</p> <p>6. CONTROLUL LOCAL/LOCAL CONTROL;</p> <p>7. BUNĂSTAREA COMUNITĂRĂ/COMMUNITY WELL-BEING.</p>
<p>5. Sustenabilitatea mediului natural și cultural/ 5. Sustainability of the natural and cultural environment</p> <p>5.1. Relaționarea turismului cu patrimoniul natural și cultural/Linking tourism with natural and cultural heritage;</p> <p>5.2. Concentrarea pe schimbările climatice/ Focusing on climate change;</p> <p>5.3. Creșterea sustenabilității dezvoltării și operațiunilor turistice/Enhancing the sustainability of tourism development and operations;</p> <p>5.4. Măsurarea și monitorizarea impactului turismului/Measuring and monitoring tourism impacts.</p>	<p>8. BOGĂȚIA CULTURALĂ/ CULTURAL RICHNESS;</p> <p>9. INTEGRITATEA FIZICĂ/ PHYSICAL INTEGRITY;</p> <p>10. DIVERSITATEA BIOLOGICĂ/ BIOLOGICAL DIVERSITY;</p> <p>11. EFICIENȚA RESURSELOR/RESOURCE EFFICIENCY;</p> <p>12. PURITATEA MEDIULUI/ ENVIRONMENTAL PURITY.</p>

Sursa: OMT, 2023, [10]/Source: UNWTO, 2023, [10]

Din analiza datelor prezentate în tabelul 1, observăm că OMT, în 2023, a identificat 12 obiective de atingere a sustenabilității în sfera turistică, care se concentrează pe asigurarea condițiilor eficiente de dezvoltare a turismului, în condiții de securitate și echitate, prin prisma sprijinirii unui consum responsabil al destinațiilor turistice. În plus, se pune accent pe educarea turiștilor pentru a promova eficiența în valorificarea resurselor, limitarea volumului de deșeuri și colectarea separată a acestora, acțiuni menite să reducă impactul negativ asupra mediului înconjurător.

Totodată, fiecare dintre cele 12 obiective de sustenabilitate în turism vizează crearea condițiilor de dezvoltare locală, susținând comunitățile locale în valorificarea potențialului turistic. De asemenea, toate măsurile realizate de organizațiile din domeniul turismului se concentrează pe satisfacerea maximă a vizitatorilor, care trebuie să resimtă atât grija companiilor asupra clientului, cât și angajamentul comunității.

Fiecare unitate din sfera turistică trebuie să-și asume obiective strategice care să se ali-

Analysing data from table 1, we observe that the UNWTO, in 2023, has identified 12 goals for achieving sustainability in the tourism sphere, which focus on ensuring effective conditions for achieving tourism development, in conditions of security and equity, by supporting responsible consumption of tourist destinations, educating tourists to develop resource efficiency, limiting waste and separate waste collection, which would help to reduce the environmental footprint.

At the same time, each of the 12 tourism sustainability goals focuses on creating conditions for local development, supporting local communities in developing their tourism potential. Moreover, all the measures carried out by tourism organizations aim at the highest possible level of satisfaction of visitors, who should feel the companies' concern for the customer on the one hand, and the community on the other.

Each establishment in the tourism sphere must assume strategic goals that would be in line with the goals set out in the UNWTO, 2023, and would contribute to achieving them.

nieze cu cele enunțate de OMT și să contribuie la atingerea lor.

Analizând practicile sustenabile aplicate de cele mai mari lanțuri hoteliere, putem remarca inițiativele implementate de compania hotelieră Accor, care se rezumă la următoarele:

- *colectarea și reciclarea deșeurilor* – lanțul hotelier colectează deșeurile alimentare și, ulterior, le transformă în compost, prin colaborare cu o altă companie externă;
- *economisirea hârtiei* – o inițiativă care se concentrează pe realizarea check-in-ului și check-out-ului online, utilizând platformele companiilor, astfel renunțând complet la tipărirea revistelor, broșurilor informative etc.;
- *educarea turiștilor* – grupul hotelier a implementat măsurile de educare sustenabilă a turiștilor, promovând inițiative, precum lansarea mesajelor de reutilizare a prosoapelor, care contribuie la economisirea energiei și a apei;
- *plantarea copacilor* – banii pe care grupul hotelier îi economisește din reducerea consumului de apă sunt donați pentru plantarea copacilor. Potrivit statisticilor, în anul 2021 au fost plantați peste 200 mii de arbori [12, 14].

Și cei de la Continental Hotels au implementat, de asemenea, inițiative de sustenabilitate, și anume:

- *controlul inventarului* – repunerea în funcțiune a inventarului și evidența termenelor de utilizare a acestuia;
- *reutilizarea alimentelor* – legumele și fructele, care nu au fost consumate de către turiști și au rămas la bucatărie, sunt conservate;
- *reintroducerea în circuit a lenjeriei de pat* – lenjeria de pat care a fost deja scoasă din circuit este reintrodusă în acesta prin intermediul transformării acesteia în lavete;
- *educarea turiștilor* – în camerele de baie ale lanțului hotelier sunt afișate informații privind reutilizarea prosoapelor;
- *utilizarea transportului ecologic* – lanțul hotelier a înlocuit automobilele clasice din parcul hotelului cu automobile electrice și a instalat stații care ajută la încărcarea mașinilor electrice;
- *creșterea investițiilor în surse de energie regenerabilă* – lanțul hotelier a crescut investițiile în vederea instalării de panouri solare.

Analysing the sustainable practices applied by the largest hotel chains, we can point out the initiatives implemented by Accor Hotels, which can be summarized as follows:

- *waste collecting and recycling* – the hotel chain collects food waste and then composts it by another external company that has a cooperation agreement with the hotel chain.
- *saving paper* – another initiative which consists of checking in and checking out online using the company's platforms and have completely done away with various magazines, information brochures, flyers etc.
- *educating tourists* – the hotel group has tried to contribute to the sustainable education of tourists through various initiatives such as the dissemination of messages to reuse towels that help save energy and water.
- *tree planting* – the money the hotel group saves from reduced water consumption is donated to tree planting foundations. According to statistics, more than 200 thousand trees were planted in 2021 [12, 14].

On the other hand, analysing the sustainability practices applied by Continental Hotels, we can mention that the hotel chain stands out for the following initiatives:

- *improving inventory control* – putting inventory back into use and keeping track of inventory use-by dates;
- *reusing food* – vegetables and fruit that have not been consumed by tourists and are left in the kitchen are preserved;
- *re-circulation of linen* – linen that has already been taken out of circulation is re-circulated as washcloths.
- *educating tourists* – information on reusing towels is displayed in the hotel chain's bathrooms;
- *using green transportation* – the hotel chain has switched cars in the hotel's fleet to electric cars and installed stations to help charge electric cars;
- *increasing investment in renewable energy sources* – the hotel chain has increased investment to install solar panels.

The Republic of Moldova is a country with great tourism potential and more than 83% of all the country's tourist attractions are located

Republica Moldova este o țară cu un potențial turistic semnificativ, iar peste 83% din toate obiectivele turistice ale țării sunt situate în zonele rurale. Totuși, dezvoltarea turismului a condus la deteriorarea acestor obiective și la acumularea tonelor de deșeuri, afectând comunitățile locale.

Astfel, putem evidenția necesitatea imperativă de aliniere a reglementărilor legislative la nivel național cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, aplicabile întregului sistem turistic, care pot fi atinse prin adaptarea obiectivelor comunităților rurale la demersul de atingere a echilibrului dintr-o triplă perspectivă: economică, socială și de mediu.

Printre cele mai importante acțiuni care ar putea duce la atingerea sustenabilității în localitățile rurale din Republica Moldova, putem evidenția următoarele: protejarea mediului, combaterea sărăciei, îmbunătățirea calității vieții, menținerea unei economii locale eficiente și viabile [3, p. 19].

În vederea alinierii comunităților rurale pentru atingerea sustenabilității, este necesară asumarea următoarelor principii:

- a. *Reducerea impactului negativ al activității turistice asupra mediului natural* – pentru a putea atinge sustenabilitatea ecologică, apare necesitatea de a reduce impactul negativ al omului asupra zonelor turistice, a resurselor turistice și reîntoarcerea unei anumite părți din venituri, sub formă de investiții, zonelor turistice;
- b. *Reducerea impactului negativ al activității turistice asupra localității rurale* – pentru a se putea alinia demersului de atingere a sustenabilității pe dimensiunea socială, apare necesitatea de a dezvolta acele forme de turism care nu perturbă viața cotidiană a localnicilor;
- c. *Reducerea impactului negativ al activității turistice asupra culturii, tradițiilor, obiceiurilor* – pentru a putea atinge sustenabilitatea din perspectiva culturală, apare necesitatea de a păstra autenticitatea, individualitatea culturii, valorilor, obiceiurilor din localitățile rurale;
- d. *Educarea, pregătirea și informarea turiștilor* – în vederea reducerii impactului negativ al turiștilor asupra mediului, apare necesitatea cu privire la responsabilitățile lor ecologice. Programele educaționale, sub formă de cursuri, traininguri, pot con-

in rural areas. As a result of the development of tourism, rural communities have suffered from the destruction of tourist attractions, tons of waste that remains because of tourism development in rural areas.

Thus, we can emphasize the imperative need to align the country's legislative regulations with the Sustainable Development Goals of the entire tourism system, which can be achieved by aligning the objectives of rural communities to the approach of achieving balance from the triple perspective: economic, social and environmental.

Among the most important priorities for achieving sustainability in rural areas of the Republic of Moldova we can highlight the following: protecting the environment, fighting against poverty, improving the quality of life, and maintaining an efficient economy in rural communities [3, p. 19].

In order to align rural communities to achieve sustainability, the following principles are required:

- a. *Reducing the negative impact of tourism activity on the natural environment* – to achieve environmental sustainability, there is a need to reduce the negative human impact on tourist areas, tourist resources and to return a certain part of the revenues in the form of investment to tourist areas.
- b. *Reducing the negative impact of tourism on rural areas* – to be able to align the approach to achieving sustainability with the social dimension, there is a need to develop forms of tourism that do not disturb the lives of local people.
- c. *Reducing the negative impact of tourism on culture, traditions, customs* – to achieve sustainability from a cultural perspective, there is a need to preserve the authenticity and individuality of the culture, values, and customs of the local people in rural areas.
- d. *Educating, training and informing tourists* – to reduce the negative impact of tourists on the environment, the need arises to educate tourists in order to reduce their footprint on the natural environment of the tourist destination. Different courses and trainings could help to educate not only tourists and visitors but also locals.

- tribui la educarea nu doar a turiștilor și vizitatorilor, dar și a localnicilor;
- e. *Controlul local* – comunitatea locală trebuie să se implice activ în atingerea sustenabilității, din perspectiva dezvoltării potențialului natural și antropic. Acest control poate include, de exemplu: utilizarea surselor de energie regenerabilă, reducerea consumului de apă, reducerea energiei consumate, reutilizarea resurselor, repunerea în funcțiune a lenjeriei, reutilizarea hârtiei, plasticului, colectarea deșeurilor alimentare și obținerea composturilor, creșterea de produse ecologice, meniuri ecologice etc.

În continuare, redăm top 3 destinații turistice sustenabile din Republica Moldova (tabelul 2).

- e. *Local control* – the local community must be actively involved in achieving sustainability from the perspective of developing natural and man-made potential. For example: use of renewable energy sources, reduction of water consumption, reduction of energy consumed, reuse of resources, reuse of linen, reuse of paper, plastic, collection of food waste and composting, growing organic products, organic menus etc.

In this context, we present top 3 sustainable tourist destinations in the Republic of Moldova (table 2).

Tabelul 2/Table 2

**Top 3 destinații turistice sustenabile din Republica Moldova/
Top 3 sustainable tourist destinations in the Republic of Moldova**

Satul/village	Imaginea/Image
<p>Rezervația cultural-naturală „Orheiul Vechi”/ “Orheiul Vechi” Cultural and Natural Reservation</p> <p>În rezervația Orheiul Vechi sunt documentate peste 20 de situri arheologice, dintre care cele mai importante sunt: Mănăstirile rupestre „Peștera” și „Butuceni”. Rezervația este inclusă în patrimoniul UNESCO/More than 20 archaeological sites are documented in the Orheiul Vechi reservation, the most important of which are: “the Cave” and “Butuceni”. It is included in the UNESCO World Heritage.</p>	
<p>Rezervația științifică „Prutul de Jos”/ „The Lower Prut” Scientific Reservation</p> <p>Rezervația „Prutul de Jos” este amplasată în cursul de jos al râului Prut, care include lacul Beleu și alte obiective turistice atractive/“The Lower Prut” Reservation is located in the lower course of the Prut, which includes the Beleu Lake and other attractive tourist attractions.</p>	
<p>Rezervația naturală „Codrii”/ “Codrii” Natural Reservation</p> <p>Rezervația „Codrii” este una dintre cele mai atractive și sustenabile destinații turistice din țară/“The Codrii” Reservation is one of the most attractive tourist destinations, the most sustainable destinations in the country.</p>	

Sursa: evaluat de autori în baza [13]/Source: evaluated by the authors based on [13]

Pe data de 24 noiembrie 2022, Ministerul Culturii al Republicii Moldova a promis că va avea grijă și va proteja natura și locurile frumoase din țară, prin implementarea practicilor ONU și OMT în industria turismului din Republica Moldova. Una dintre inițiativele enunțate era „inițiativa public-privată”, care trebuia să fie realizată de Ministerul Culturii din Republica Moldova în colaborare cu organizația numită - Consiliul Global de Turism Sustenabil [15]. Totodată, ministrul a afirmat că atingerea sustenabilității este un obiectiv strategic asumat în Programul de Dezvoltare a industriei turismului 2022-2026.

În final, putem remarca că, deși Republica Moldova dispune de un potențial turistic valoros în zonele rurale, există politici, dar nu și rapoarte de evaluare a activităților întreprinse de agenții economici pe dimensiunea atingerii sustenabilității. De asemenea, nu există nicio strategie de dezvoltare a turismului în care să fie asumate cele 12 obiective de atingere a sustenabilității în turism.

Concluzii și recomandări

Importanța sustenabilității în turism este susținută de capacitatea sa de a proteja mediul înconjurător, de a asigura conservarea patrimoniului socio-cultural, de a promova dezvoltarea economică, de a spori competitivitatea destinației și cultivarea rezilienței. Numeroase rapoarte și studii de cercetare subliniază necesitatea implementării practicilor sustenabile, pentru a asigura un viitor durabil și responsabil pentru industria turismului, evidențiind relevanța sustenabilității în acest domeniu.

În ultimii 10 ani, diferite companii din sectorul turistic au implementat inițiative variate în vederea atingerii sustenabilității în sfera lor de activitate, prin intermediul reducerii consumului de apă, a energiei, a reutilizării resurselor, a reciclării și reintegrării în circuit a resurselor.

Ca urmare a cercetărilor efectuate, formulăm următoarele recomandări:

1. Dezvoltarea culturii sustenabilității în turismul din Republica Moldova. Companiile din sfera turismului trebuie să dezvolte cultura sustenabilității în activitatea lor. Astfel, fiecare companie ar trebui să-și organizeze activitatea în concordanță cu cele trei dimensiuni ale sustenabilității: economică, socială și de mediu, precum și în vederea atingerii celor 12 obiective ale sustenabilității în turism, enunțate de OMT;

On November 24, 2022, the Ministry of Culture of the Republic of Moldova made a commitment to achieve sustainability through the implementation of United Nations and United Nations World Tourism Organization (UNWTO) practices in the tourism industry in the Republic of Moldova. One of the initiatives announced by the ministry is the “public-private initiative” that will be implemented by the Ministry of Culture of the Republic of Moldova and the Global Sustainable Tourism Council [15]. Moreover, the minister declared that achieving sustainability is a strategic objective set in the Tourism Industry Development Program 2022-2026.

In conclusion, we may note that although the Republic of Moldova has a valuable tourism potential in rural areas, there are policies, but there are no reports evaluating the activities undertaken by businesses on the dimension of achieving sustainability. Moreover, there is not yet a tourism strategy in which the 12 objectives for achieving sustainability in tourism are assumed.

Conclusions and recommendations

The importance of sustainability in tourism is based on its ability to protect the environment, ensuring the preservation of socio-cultural heritage, promoting economic development, enhancing destination competitiveness, and cultivating resilience. Many reports and research studies emphasize the need to implement sustainable practices for ensuring a sustainable and responsible future for the tourism industry, reflecting the importance of sustainability in tourism.

Various companies in the tourism sector have, over the last 10 years, implemented different initiatives to achieve sustainability in the tourism sector by reducing water and energy consumption, reusing resources, recycling, and re-circulating resources.

As a result of the conducted research, we highlight the following recommendations:

1. Developing a culture of sustainability in tourism in the Republic of Moldova – companies in the tourism sector need to develop a culture of sustainability in their activity. Thus, each company must organize its activity according to the three dimensions of achieving sustainability: economic, social, and environmental, as well as to achieve the 12 objectives of sustainability in tourism, as stated by the UNWTO;

2. *Conservarea resurselor turistice.* În vederea reducerii distrugerii obiectivelor turistice, apare necesitatea stringentă de a proteja destinațiile turistice, prin transformarea zonelor publice, în zone protejate de stat;

3. *Educarea turiștilor privind necesitatea dezvoltării unui turism responsabil.* Fiecare companie din sfera turismului trebuie să identifice măsuri eficiente de educație turistică, în scopul reducerii impactului negativ asupra mediului, societății (de exemplu: reducerea consumului de energie electrică, limitarea debitului la apă, schimbarea prosoapelor o dată la 2 zile etc.);

4. *Motivarea turiștilor în desfășurarea unui turism sustenabil.* În vederea atingerii sustenabilității în turism, apare necesitatea de a motiva turiștii, atât pozitiv, cât și negativ, în vederea respectării principiilor de sustenabilitate în sfera turistică. De exemplu, ca motivație pozitivă pot fi oferite ore suplimentare în valorificarea potențialului turistic, în diverse destinații turistice, în cazul în care turiștii respectă și contribuie la dezvoltarea turismului sustenabil. Totodată, aplicarea de amenzi turiștilor care nu se conformează la normele de dezvoltare a turismului sustenabil, este o justificare necesară în vederea educării acestora;

5. *Elaborarea unui plan de acțiuni în vederea alinierii unităților din sfera turismului la principiile sustenabilității.* Fiecare unitate din sfera turismului trebuie să elaboreze un plan de acțiuni în vederea alinierii activității unităților turistice la principiile de sustenabilitate. Aceasta va contribui la consolidarea culturii sustenabilității, pe de o parte, dar și va facilita implicarea angajaților, turiștilor, precum și a persoanelor terțe interesate în diverse activități privind atingerea sustenabilității.

2. *Preserving tourism resources* – to reduce the destruction of tourist attractions, there is a need to protect tourist destinations by transforming areas into state protected zones;

3. *Educating tourists on the need to develop responsible tourism.* Each company in the tourism sector should identify measures aimed at educating tourists on the need to reduce the negative impact on the environment and society (e.g., reducing electricity consumption, reducing water flow, changing towels once every two days, etc.);

4. *Motivating tourists to engage in sustainable tourism.* To achieve sustainability in tourism, there is a need to motivate tourists, both positively and negatively, to respect the principles of sustainability in the tourism sphere. For example, as a positive motivation, extra hours could be offered to explore the tourist potential in various destinations if tourists respect and contribute to the development of sustainable tourism. At the same time, imposing penalties on tourists who do not comply with the rules of sustainable tourism development is a necessary measure for educating them;

5. *Developing an action plan to align tourism entities with sustainability principles.* Each business in the tourism sector should develop an action plan to align its activities with sustainability principles. This will contribute to strengthening the culture of sustainability on the one hand, but will also facilitate the involvement of employees, tourists and other third parties in various activities aimed at achieving sustainability.

Bibliografie/Bibliography:

1. BECKER, G. S. *Comportamentul uman o abordare economică*. București: Editura ALL, 2020. 340 p. ISBN 973-571-242-3.
2. COVAȘ, L. *Cultura organizațională și dezvoltarea durabilă a întreprinderii* [online]: Monografie. Chișinău: ASEM, 2019. 214 p. [citată 8 aprilie 2024]. ISBN 978-9975-75-954-0. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/123456789/2094>
3. COZMA, A. *Turismul rural* [online]: suport de curs. Chișinău: ASEM, 2020. 80 p. [citată 10 mai 2024]. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/Turism%20rural%2C%20Cozma%20Albina.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
4. DEMPSEY, N., BRAMLEY, G., POWER, S., BROWN, C. The social dimension of sustainable development: Defining urban social sustainability. *Sustainable Development*. 2011, nr. 19(5), pp. 289-300. ISSN 1913-9063.

5. DURAN, D. C. The components of sustainable development. *Procedia Economics and Finance* [online]. 2015, vol. 26, pp. 806-811 [citat 8 aprilie 2024]. ISSN 2212-5671. Disponibil: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567115008497>
6. KRAJNC, D., GLAVIC, P. A model for integrated assessment of sustainable development. *Resources, Conservation and Recycling*. 2015, nr. 43, pp. 189-208. ISSN 0921-3449.
7. STERLING, S. Learning for resilience, or the resilient learner? Towards a necessary reconciliation in a paradigm of sustainable education. *Environmental Education Research*. 2010, vol. 16, pp. 511-528. ISSN 1350-4622.
8. WHEELER, S. M. *Planning for Sustainability. Creating Livable, equitable, and Ecological Communities*. New York: Routledge, 2004. 424 p. ISBN 9780415809894.
9. CENTRUL PENTRU EDUCATIE DE MEDIU. *Cei trei piloni ai sustenabilității* [online] [citat 8 aprilie 2024]. Disponibil: <https://www.dadot.com/environmental-education-center>
10. ORGANIZAȚIA MONDIALA A TURISMULUI. *Cele 12 obiective ale turismului sustenabil* [online] [citat 20. iulie 2024]. Disponibil: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284415496>
11. *Viitorul nostru comun* [online]: raportul WCED [citat 21 aprilie 2024]. Disponibil: http://publications.europa.eu/resource/cellar/a6322567-d6b8-11e7-a506-01aa75ed71a1.0021.02/DOC_1
12. *Strategia de sustenabilitate a hotelului Accor* [online] [citat 21 august 2024]. Disponibil: <https://group.accor.com/en/commitment/approach/sustainability-strategy>
13. *Strategia de sustenabilitate a hotelului Continental* [online] [citat 21 august 2024]. Disponibil: <https://www.hotelcontinental.no/eng/about-us/our-green-initiatives#:~:text=Hotel%20Continental%20has%20been%20Eco,%2C%20waste%2C%20emissions%20and%20aesthetics>
14. GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA. MINISTERUL CULTURII. *Sustenabilitate în industria turismului din Republica Moldova* [online] [citat 29 august 2024]. Disponibil: <https://www.mc.gov.md/ro/content/industria-turismului-din-republica-moldova-initiaza-angajamentul-pentru-sustenabilitate>
15. *Vizitarea Republicii Moldova ca destinație turistică* [online]: recomandări [citat 18 august 2024]. Disponibil: <https://www.alohotels.ro/blog/ce-sa-vizitezi-in-republica-moldova-recomandari>